

Riktlinjer för placeringar av barn och unga

Innehållsförteckning

Dokumenttyp Riktlinje	Fastställd av Vård- och omsorgsnämnden	Beslutsdatum 2015-03-25	Reviderat
Dokumentansvarig Lars Ask, utvecklingsstrateg	Förvaring G-VOK-IFO-Gemensam-Riktlinjer FO	Dnr	
Dokumentinformation			

Datum
2015-03-10

	Sid
Inledning	3
Definitioner	3
Syfte	3
Mål	3-4
Barnperspektivet och barnens delaktighet	4
Grund för placering – vårdplan	4
Genomförandeplan	4
Val av familjehem mm	5
Utredning	5
Utrustning	5
Anmälan till försäkringskassan	5
Uppföljning och tillsyn	5
Barns rätt till utbildning	6
Folkbokföring	6
Utbildning av familjehem	7
Avtal	7
Försäkringar	7
Anmälan till försäkringskassan	7-8
Föräldrars ersättningsskyldighet	8
Utslussning	8
Samverkansskyldighet	8
Socialtjänstens kompetens	8
Referenser	9
Aktuella författningar	9

Datum
2015-03-10

Inledning

För de barn och unga som behöver vårdas eller bo utanför det egna hemmet har kommunen ett ansvar att de tas emot i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende (HVB). Detta regleras i socialtjänstlagen (SoL) 6 kap 1,2 §§.

Familjehem är i dag den vanligaste vårdformen och bör som regel alltid prövas före vård på institution men kan inte ersätta institutionsvård för de barn och ungdomar som behöver mer omfattande insatser eller högre grad av omhändertagande.

I dokumentet benämns Vård- och omsorgsnämnden fortsättningsvis för nämnden.

Definitioner

Familjehem

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av nämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt (3 kap 2 § SoF). Hem som tagit emot så kallade privatplaceringar benämns i lagen *annat enskilt hem*. I dessa riktlinjer används beteckningen *familjehem* även för de med privatplacerade barn.

Barn kan vistas i familjehem antingen med beslut om vård eller genom ett medgivande om privatplacering enligt SoL, lag om stöd och service (LSS) eller lag om vård av unga (LVU).

Konsulentstödda familjehem

Enskilda eller sammanslutningar får inte bedriva verksamhet som syftar till att förmedla underåriga till familjehem, eftersom det är ett myndighetsansvar som socialtjänsten ansvarar för. Däremot kan socialtjänsten vända sig till en privat anordnare för att rekrytera ett familjehem åt ett visst barn.

Konsulentstödda familjehem ska utbildas, utredas och bedömas på samma sätt som enskilda familjehem.

Hem för vård eller boende

Ett hem för vård eller boende avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård och behandling i förening med boende. Vanligtvis drivs ett sådant hem av ett bolag, förening, stiftelse eller enskild och verksamheten bedrivs yrkesmässigt och i form av en institution. Utmärkande för ett HVB är att insatser kan ges dygnet runt i en skyddad miljö.

Syfte

Enligt socialtjänstlagen är nämnden skyldig att på olika sätt och i olika sammanhang verka för att barn får växa upp under goda förhållanden.

Ett förebyggande arbete för barn och ungdom är därför mycket betydelsefullt för att minska behovet av mer långtgående och ingripande insatser, men i vissa fall måste ändå placeringar ske utanför hemmet.

De barn och unga som måste placeras och vårdas utanför det egna hemmet ska få en god vård i enlighet med 6 kap SoL.

Datum
2015-03-10

Mål

Alla barn ska känna sig trygga

Alla barn ska ges möjligheter att utveckla god hälsa

Alla barn ska ha möjlighet till skolgång

Alla barn ska ges möjlighet att växa upp till självständiga individer som bidrar till samhällets utveckling

Barnet ska placeras där barnets specifika behov kan tillgodoses.

Barn och unga som är föremål för socialtjänstens åtgärder ska få samma förutsättningar i livet som andra barn i samhället.

Så snart vårdbehovet har upphört ska barnet återförenas med sina föräldrar och det är nämndens ansvar att en återförening ska kunna ske.

Barnperspektivet och barnens delaktighet

I enlighet med FN:s barnkonvention ska alla barn informeras om sina rättigheter. Detta innebär en ovillkorlig skyldighet för socialtjänsten att se till att barnet får information på ett sätt som barnet kan ta till sig, utifrån ålder och mognad.

Barnen ska uppmuntras att vara delaktiga i hela handlägningsprocessen.

Dokumentation ska finnas på hur, när och vilken information barnen fått under hela processen. De ska även erbjudas företräde vid beslutsfattande.

Informationen till barnet, exempelvis om varför det behöver bo i familjehemmet och vilka förhållanden i hemmet som socialtjänsten bedömt vara till skada för barnet, ska anpassas till barnets ålder och utveckling.

För att skapa stabilitet och trygghet vid placeringen skall socialtjänstens utredning ta ställning till om placeringen kommer att vara långvarig.

Grund för placering - vårdplan

Ett beslut om vård utom hemmet vilar på en utredning av barnets förhållanden och vårdbehov (11 kap 1,2 §§ SoL).

Innan placeringen genomförs ska det finnas en framtagen vårdplan.

Syftet med vårdplanen är att klargöra nämndens mål och medel med vården, utifrån det enskilda barnets behov.

Vårdplanens innehåll ska avgöras utifrån förhållandena i det enskilda fallet.

Vårdplanen ska utformas så att syftet med vården ska kunna förstås och följas av barnet och dennes vårdnadshavare.

Vårdnadshavaren och den som fyllt femton år ska underteckna planen så att det klart framgår att de tagit del av den och vet vad som förväntas av de berörda. Även barn som är yngre än femton år bör ta del av planeringen för vården utifrån sin ålder och mognad.

Vårdplanen ska vara föremål för återkommande uppföljning och revideras vid förändringar av barnets behov och förhållanden.

Datum
2015-03-10

Genomförandeplan

Vårdplanen ska kompletteras med en genomförandeplan som konkret beskriver hur vården praktiskt ska genomföras med utgångspunkt från frågorna –

Vad behöver barnet?

Vem ska genomföra?

När ska det ske?

Områden som särskilt ska belysas är hur förskola/ skolgången är ordnad, behov av hälso- och sjukvård samt hur umgänge med anhöriga och närstående ska tillgodoses.

Genomförandeplanen bör vara framtagen i samband med att nämnden fattar beslut om placering och ska fortlöpande revideras vid förändrade förhållanden.

Val av familjehem mm

Vid val av familjehem ska man först undersöka om det finns förutsättningar hos någon anhörig eller närstående att ta emot barnet.

Vidare ska närhetsprincipen beaktas där utgångspunkten är att hitta ett hem så nära hemmiljön som möjligt. Principen om barnets bästa ska dock alltid vara avgörande.

Vid val av placering bör vårdnadshavarens grundläggande värderingar vad gäller religion, människosyn, livsvärden mm så långt möjligt respekteras.

Forskning visar att det är bra för barnet om föräldrarna kan godkänna familjehemmet.

För barn med bakgrund i annat land än Sverige ska särskilda ansträngningar göras för att barnet ska kunna behålla sitt språk och sin etniska identitet.

Flyktingbarn utan vårdnadshavare i Sverige ska behandlas på samma sätt som andra barn som behöver vård utom det egna hemmet.

Huvudprincipen ska vara att syskon inte ska skiljas åt vid familjehemsplacering.

Om barn trots långvarig placering inte kan återvända till det egna hemmet ska nämnden efter tre år överväga en överflyttning av vårdnaden till familjehemmet. I föräldrabalken (FB) finns närmare bestämmelser om vårdnadsöverflyttningar.

Utredning

Ett hems lämplighet att ta emot barn i egenskap av familjehem ska utredas av nämnden. En bedömning ska göras av hemmets förutsättningar att kunna erbjuda barn och unga en vård som är trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet. Om ett visst barn eller ung person är tänkt att placeras i familjehem, ska en bedömning göras om hemmet kan tillgodose dennes specifika behov.

Vad en utredning ska innehålla och hur den ska genomföras finns närmare angivet i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2012:11.

Om familjehemmet förändras

Om familjehemmets sammansättning förändras genom exempelvis separation, dödsfall eller ombildas tillsammans med ny partner, måste en ny familjehemsutredning göras eftersom förändringarna har betydelse för barnet.

Datum
2015-03-10

Beslut

Beslut om bistånd åt barn och unga i form av vård utanför det egna hemmet (placering i familjehem eller HVB), fattas av Vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott. Sker placeringen i enlighet med socialtjänstlagen är förutsättningen att vårdnadshavaren (i förekommande fall god man) har gett sitt samtycke till åtgärden. Saknas samtycke eller om vårdnadshavaren motsätter sig åtgärden får beslut om placering fattas i enlighet med lag om vård av unga (LVU) istället.

Uppföljning och tillsyn

En särskild socialsekreterare ska utses för det placerade barnet.

Socialtjänsten skall göra minst fyra besök per år och om möjligt något oanmält.

Vid placering enligt SoL ska nämnden *överväga* om vård fortfarande behövs minst var 6:e månad.

Vid placering enligt 3 § LVU ska istället en *omprövning* av beslut om vård ske.

Sker placering enligt 2 och 3 §§ LVU ska vården både omprövas och övervägas inom 6 månader.

Barnet ska ges möjlighet till enskilt samtal med sin socialsekreterare på annan plats än i familjehemmet.

Får nämnden kännedom om att missförhållanden råder i familjehemmet ska beslut om utredning enligt SoL 11 kap 1 § ska inledas eller inte.

Om barnet bedöms fara illa måste socialtjänsten omedelbart ingripa till barnets skydd. Observera att anmälan enligt Lex Sarah kan vara aktuellt.

Barns rätt till utbildning

I ett tidigt skede av utredningen om placering ska skolförvaltningens kontaktperson informeras för samordning så att barnets fortsatta skolgång får så bra förutsättningar som möjligt. Detta gäller även mindre barn som går i förskola.

Socialtjänsten ska aktivt verka för att det placerade barnet får lämplig utbildning och ska även följa upp skolgången i samverkan med kontaktpersonen. Forskning har visat att en fungerande skolgång är den starkaste skyddsfaktorn mot att dessa barn utvecklas ogynnsamt.

Skolpersonal bör om möjligt delta vid överlämnandet av ett barn till en ny skola samt lämna nödvändig information om barnet från tidigare förskola/ skola med hänsyn tagen till sekretesslagstiftningens bestämmelser i det enskilda fallet. Skolplikt gäller från och med den hösttermin det år barnet fyller 7 år till och med vårterminen det år barnet fyller 16 år.

Kostnadsansvar

Den kommun där barnet är folkbokfört ansvarar för att barnet får undervisning och särskilt stöd i undervisningen.

Barn som av olika skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling har enligt skollagen rätt till individuellt behovsprövat stöd i form av plats i förskola eller fritidshem.

Om barnet vistas i familjehem efter beslut om vård har placeringskommunen kostnadsansvar för eventuellt behovsprövat stöd. Placeringskommunens ansvar upphör om ärendet överflyttas till folkbokföringskommunen.

Datum
2015-03-10

Beslut om stöd-åtgärder fattas i de flesta fall av rektor som är skyldig att se till att ett åtgärdsprogram tas fram för eleven.

Hälso- och sjukvård

Inför placering av asylsökande barn eller vid LVU finns krav på genomförd hälsoundersökning. Vid placering enligt SoL finns inte motsvarande krav men det kan finnas behov av att socialtjänsten i god tid initierar kontakt med mottagande kommuns hälso- och sjukvård om det handlar om ett annat landsting.

Mer vägledning finns i skriften *Placerade barns skolgång och hälsa – ett gemensamt ansvar*.

Folkbokföring

Barnet ska vara folkbokfört där det är bosatt, dvs där det regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. I samband med placering i familjehem ska därför barnets folkbokföringsadress ändras såvida inte placeringen är avsedd att vara högst sex månader. Socialtjänsten bör hjälpa vårdnadshavaren med flyttningsanmälan.

Om vårdnadshavare vägrar göra flyttningsanmälan för barnet får socialtjänsten kontakta den lokala skattemyndigheten på inflyttningsorten som kan fatta beslut i ärendet. Socialtjänsten kan i dessa fall bryta sekretessen med hänvisning till att nämnden har skyldighet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att vården ska kunna genomföras och barnet ska få sina olika behov tillgodosedda.

Barn som fyllt 16 år får själva göra flyttningsanmälan utan medverkan av vårdnadshavare.

Hemlig vistelse

I vissa fall kan det bli aktuellt med placering på en för föräldrarna hemlig vistelseort. Socialtjänsten tar kontakt med Skatteverket för att rådgöra om folkbokföringen.

Utbildning av familjehem

Från och med 1 januari 2013 ska kommunen tillhandahålla en grundutbildning för familjehem. För att kunna godkännas som familjehem krävs genomförd grundutbildning. Familjehemmet har rätt till och bör ta emot regelbundet stöd och handledning i sitt uppdrag, som anpassas efter uppdragets svårighetsgrad och familjehemmets kompetens och erfarenhet.

Utrustning

I samband med placeringen kan barnet behöva utrustning i form av kläder eller annat och familjehemmet kan behöva utrusta det rum där barnet ska bo. Se vidare i Oxelösunds kommuns Information till familjehem.

Datum
2015-03-10

Avtal

Ett avtal som reglerar familjehemmets respektive socialtjänstens ansvar och uppgifter ska upprättas vid placering. Avtalet ska vara skriftligt och innehålla: uppdragets omfattning, skyldighet att följa genomförandeplanen, ersättningar, skatter, tidpunkt för utbetalningar, försäkringar, uppsägningstider mm. Möjlighet för socialtjänsten att göra oanmälda besök i familjehemmet ska också skrivas in i avtalet.

Skyldigheten att samarbeta med skolan bör betonas särskilt. Ersättningarna ska följa SKL:s rekommendationer.

Försäkringar

Familjehemmet ska ha en hemförsäkring som bör omfatta även det placerade barnet. Familjehemmen rekommenderas att själva teckna arbetska-deförsäkring. Kommunens ansvarsförsäkring är ett komplement till denna hemförsäkring. Vid utlandsresor bör försäkringsskyddet kompletteras.

Anmälan till försäkringskassan

När ett barn placeras för vård utanför hemmet förlorar vårdnadshavaren rätt till socialförsäkringsförmåner som är knutna till att han eller hon har barnet i sin vård.

Det är viktigt att informera vårdnadshavaren i god tid om detta samt om den ersättning som vårdnadshavaren ska betala till kommunen för barnets försörjning.

Barnbidrag

Allmänt barnbidrag ska för barn placerade med stöd av SoL eller LVU utbetalas direkt till familjehemmet. Socialtjänsten ansvarar för anmälan till försäkringskassan om annan betalningsmottagare och när ändring sker.

Tillfällig föräldrapenning

Familjehemsförälder har rätt till föräldrapenning på samma sätt som biologiska föräldrar.

Bostadsbidrag

Familjehemmet kan vara berättigat till bostadsbidrag för det placerade barnet. Närmare upplysningar om aktuella regler för bostadsbidrag finns hos försäkringskassan.

Föräldrars ersättningsskyldighet

Föräldrar är skyldiga att i skäligen utsträckning bidra till kommunens kostnader för sina placerade barn (8 kap 1 § 2 st SoL).

Kommunens möjlighet att begära ersättning från föräldrar gäller längst till barnet blir 18 år.

Bestämmelsen om hur ersättningen ska beräknas finns i socialtjänstförordningen (6 kap. 2-4 §§ SoF) och där framgår att ersättningen för var och en av föräldrarna ska beräknas som om det gällde återbetalning till försäkringskassan av utbetalt underhållsstöd.

Föräldrarna ska få ett skriftligt beslut där det framgår enligt vilket lagrum kravet sker samt det belopp som ska betalas och hur betalningen ska ske.

Datum
2015-03-10

Utslussning

Nämnden bör vid bedömningen av ett barns eller en ung persons behov av stöd och hjälp efter avslutad vård i familjehem eller hem för vård eller boende beakta behovet av fortsatt kontakt med hemmet där han eller hon har varit placerad. Barnets eller den unges behov av personligt stöd bör uppmärksammas och tillgodoses. Om en ung person efter placeringen ska ha ett eget boende, bör nämnden tillgodose hans eller hennes behov av stöd och hjälp med frågor om ekonomi och med att ordna bostad, studier eller arbete. Om barnet efter placeringen ska återvända till det egna hemmet, bör nämnden tillgodose vårdnadshavarens behov av stöd i föräldrarollen.

Samverkansskyldighet

Innan nämnden beslutar om en placering i familjehem i annan kommun ska den kommunen informeras och handläggaren samråda om placeringen.

Enligt 6 § förvaltningslagen (FL) har myndigheter en generell skyldighet att bistå varandra. En särskild skyldighet att samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa regleras i lagstiftningen för polis, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Socialtjänstens kompetens

Sedan 1 juli 2014 har Socialstyrelsens föreskrift (SOSFS 2014:7) beträffande behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och ungdomsvård trätt i kraft vilken innebär skärpning av kompetenskravet på personal som arbetar med bedömningar och utredningar.

Datum
2015-03-10

Referenser

FN:s barnkonvention

Barn och unga i familjehem och HVB – SoS handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter (2013)

Placerade barns skolgång och hälsa – ett gemensamt ansvar (2013)

Hur kan socialnämnd och socialtjänst arbeta för att förbättra villkoren för placerade barn och säkerställa att deras rättigheter tillgodoses (Dnr 9.6:0133/11) Barnombudsmannen

Sammanbrott vid tonårsplaceringar – om ungdomar i fosterhem och på institution utgiven i september 2001. Socialstyrelsen

Aktuella författningar

Folkbokföringslagen

Förordning om underhållsstöd

Förvaltningslagen - FL

Föräldrabalken - FB

Grundskoleförordningen

Hälso- och sjukvårdslagen - HSL

Lag om särskilda bestämmelser om vård av unga - LVU

Lag om allmänna barnbidrag

Lag om allmän försäkring - AFL

Offentlighets- och sekretesslagen

Skollagen

Socialtjänstförordningen - SoF

Socialtjänstlagen – SoL

Socialstyrelsens författningssamling – SOSFS:

2011:11 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökning av asylsökande mfl

2012:11 Socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem

2014:7 Behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och ungdomsvård

2014:12 Handläggning av ärenden som gäller barn och unga